

Casus Wetenschappelijke Integriteit

2024

Plagiaat

Universiteit Utrecht

In het navolgende worden de termen “klager” en “beklaagde” niet gebruikt. In plaats daarvan worden de termijn “melder” en “betrokkene” gebruikt, omdat na een melding de CWI in opdracht van de besturen van beide werkgevers een onderzoek instelde.

1 Onderwerp: Plagiaat

2 Korte omschrijving van de klacht

Betrokkene maakt in zijn publicatie op een systematische manier en zeer uitgebreid gebruik van letterlijke, bijna letterlijke en geparafraseerde teksten uit een publicatie van een ander en gebruikt daarnaast de ideeën en argumentatie van die ander als basis voor zijn eigen hoofdstukken, zonder adequate bronvermelding.

3 Advies van de gecombineerde Commissie Wetenschappelijke Integriteit UU en [naam tweede werkgever] aan het College van Bestuur Universiteit Utrecht en het Bestuur van [naam tweede werkgever]

betreffende een ontvangen signaal over mogelijk plagiaat van [naam] (melder) door [naam] (betrokkene)

3.1 De procedure

Op 23 augustus 2023 ontvingen de Universiteit Utrecht (UU) en [tweede werkgever] een e-mail van melder [uitgever] met de mededeling dat men kort na het uitkomen van [publicatie 1] een klacht had ontvangen over mogelijk plagiaat. Na een intern onderzoek heeft [uitgever] besloten om [publicatie 1] uit de handel te nemen.

Het College van Bestuur van de UU zag hierin aanleiding om op basis van de Klachtenregeling op eigen initiatief een advies te vragen aan de commissie. Vanwege het feit dat betrokkene momenteel een parttime dienstverband heeft bij [tweede werkgever], heeft het bestuur van [tweede werkgever] eveneens aan de Commissie Wetenschappelijke Integriteit om advies verzocht over deze kwestie. In samenspraak tussen de commissies van de UU en [tweede werkgever] is een gemengde commissie ingesteld met daarin ook een vertegenwoordiger van tweede werkgever.

Op 14 september 2023 is betrokkene geïnformeerd over het onderzoek naar mogelijk plagiaat en is hem gevraagd om uiterlijk op 5 oktober 2023 een schriftelijke reactie in te dienen. Deze termijn is op verzoek van

betrokkene twee keer verlengd. Op 24 oktober 2023 heeft de commissie de reactie van betrokkene ontvangen.

De commissie heeft op 28 september 2023 een plagiaatrapportage laten opstellen middels de plagiaatdetectiesoftware die wordt gebruikt door de UU ('Ouriginal').

Op 22 november 2023 heeft de commissie een hoorzitting gehouden, waarbij betrokkene werd bijgestaan door [naam].

3.2 Het vermeende plagiaat

Betrokkene is in [...] gepromoveerd aan [...]. Na zijn promotie is hij als onderzoeker in dienst gekomen bij de UU op basis van [de beurs] die hij voor de periode [...] heeft verkregen. Hij heeft in deze periode enkele artikelen over [...] gepubliceerd en aan [publicatie 1] gewerkt. Een eerdere versie van [publicatie 1] is in [...] aangeboden aan [...] en is daar na peer review afgewezen. Vervolgens is [publicatie 1] in [...] bij [...] aangeboden en geaccepteerd. [Uitgever] heeft [publicatie 1], uiteindelijk in een geredigeerde versie in [...] gepubliceerd.

Na een klacht over mogelijk plagiaat heeft [uitgever] onderzoek gedaan naar (delen van) [publicatie 1] met onder andere software voor plagiaatdetectie. Daarbij heeft [uitgever] geconstateerd dat in [publicatie 1] (veel) te vrijelijk is omgegaan met teksten uit [publicatie 2] van [naam wetenschapper] uit [datum], zonder adequate bronvermelding. [Uitgever] heeft geconcludeerd dat [publicatie 1] niet eenvoudig kan worden aangepast door betere citatie en heeft besloten het uit de handel te nemen.

Uit eigen plagiaatonderzoek van het gehele [publicatie 1] door de commissie middels plagiaatscanner Ouriginal is het volgende gebleken. Er zijn 537 plekken van overeenkomst tussen [publicatie 1] en [publicatie 2] gevonden, waarvan er 458 betrekking hebben op de tekst van [publicatie 1] inclusief de noten en de inleidende alinea van de bibliografie. De resterende 79 hebben betrekking op de bibliografie. Deze laatste categorie heeft de commissie buiten beschouwing gelaten.

De commissie heeft aan de hand van de 458 opgemerkte plekken van overeenkomst vervolgens de teksten van betrokkene en [naam wetenschapper] in detail met elkaar vergeleken. In bijna alle gevallen was er sprake van grote overeenkomst, waarbij het ging om letterlijke overnames, licht aangepaste overnames en geparafraseerde overnames. Daarnaast werden er bij het lezen van [publicatie 1] en [publicatie 2] nog diverse andere plekken gevonden van soortgelijke tekstuele overeenkomst die door Ouriginal niet zijn gedetecteerd. De vergelijking heeft verder laten zien dat er sterke overeenkomsten zijn in de opzet en presentatie van het onderzoeksmateriaal. In het onderstaande wordt een kort overzicht gegeven van de mate waarin overeenkomsten voorkomen en wordt inzicht gegeven in de aard daarvan.

[publicatie 1] telt 366 + xxiii bladzijden, exclusief de bibliografie. Op 150 bladzijden zijn overeenkomsten gevonden tussen [publicatie 1] en [publicatie 2]. Per pagina waar overlap is geconstateerd gaat het doorgaans om meer dan één constatering. De constatering varieert in lengte van enkele tot tien of meer regels (in sommige gevallen twintig). Er wordt in [publicatie 1] 36 keer (in de voetnoten) verwezen naar [publicatie 2]. De naam van [naam wetenschapper] en de titel van [publicatie 2] worden in de hoofdstukken of Inleiding niet genoemd. Verreweg de meeste overeenkomsten in tekst zijn te vinden op andere plekken dan waar naar [publicatie 2] wordt verwezen. Bovendien komen bij bijna alle plekken waar wel een verwijzing is opgenomen ruim ervoor en ruim daarna ook letterlijke teksten voor. Waar aanvullende uitleg is gegeven in de voetnoten, komt ook die tekst herhaaldelijk letterlijk uit [publicatie 2], ook bij noten waarin niet naar [publicatie 2] wordt verwezen. Er zijn minder dan vijf plekken waar betrokkene aanhalingstekens gebruikt bij verwijzing naar [publicatie 2] en een letterlijke overname van tekst. In al die gevallen is de letterlijk overgenomen tekst langer dan het zinsdeel dat tussen aanhalingstekens is geplaatst.

De overeenkomsten zijn van verschillende aard. Er is in alle ruim 450 gevallen sprake van letterlijk gebruik van tekst van [publicatie 2]. Het gaat vaak om hele zinnen. Daarnaast zijn verschillende opeenvolgende zinnen uit [publicatie 2] vaak samengevoegd. Op veel plaatsen zijn zinnen, of delen daarvan, samengebracht die in [publicatie 2] in een andere volgorde voorkomen of die afkomstig zijn van verschillende plekken uit [publicatie 2]. Regelmatig zijn enkele woorden in de zin vervangen door een synoniem of zijn zakelijkheden toegevoegd (zoals een boektitel, volledige naam of plaatsnaam) in wat in feite een zin van [naam wetenschapper] is. Ook heeft betrokkene op diverse plekken inleidende zinnen aan het begin van hoofdstukken uit [publicatie 2] overgenomen, net als concluderende zinnen aan het eind van die hoofdstukken.

De overeenkomst gaat bovendien verder dan de tekstuele overeenkomst. In grote delen van verschillende hoofdstukken volgt betrokkene nauwkeurig de redenering en structuur van [publicatie 2] van [naam wetenschapper]. Het gaat daarbij om wat [naam wetenschapper] in [publicatie 2] beschrijft en beargumenteert, welke details en facetten [naam wetenschapper] naar voren brengt, in welke volgorde [naam wetenschapper] dat doet, om de bronnen waarmee [naam wetenschapper] dit staaft en om de citaten uit die bronnen die [naam wetenschapper] daarbij benut. Dit betekent dat ook het feitelijke onderzoek en voorwerk in feite door [naam wetenschapper] is verricht en vervolgens door betrokkene is overgenomen. Niet zelden gebruikt betrokkene een letterlijk tekst uit [publicatie 2] met de verwijzing die [naam wetenschapper] ook hanteert op die plek, zonder te vermelden dat die tekst uit [publicatie 2] komt. De indruk ontstaat daardoor dat betrokkene de bron zelf gevonden heeft en hier een eigen keuze heeft gemaakt. In de Acknowledgements heeft betrokkene [naam wetenschapper] wel bedankt, maar de titel van [publicatie 2] niet vermeld.

3.3 De reactie

Betrokkene heeft zowel schriftelijk als tijdens de hoorzitting – kort samengevat – als volgt gereageerd.

Betrokkene heeft in zijn schriftelijke reactie erkend dat hij gebruik heeft gemaakt van materiaal van [naam wetenschapper] zonder adequate verwijzing. In zijn eigen bewoordingen is hij daarin onbedoeld onvoldoende zorgvuldig geweest. Hij geeft aan dat het nooit zijn bedoeling is geweest het bestaan of belang van [publicatie 2] van [naam wetenschapper] te verhullen. Een van de verklaringen die betrokkene aanvoert voor het feit dat het, in zijn woorden, is ‘misgegaan’, is het feit dat de thematiek van een deel van [publicatie 1], te weten de hoofdstukken over [...], niet tot zijn expertisegebied als [...] behoren. De reden waarom hij daarover toch hoofdstukken heeft opgenomen in [publicatie 1] vloeide voort uit zijn besluit om met [publicatie 1] “de eerste [...] te presenteren - een belangrijk unique selling point” . Verder voert hij aan dat [publicatie 1] op verzoek van [...] moest worden ingekort met 40.000 woorden, een eis die heeft gemaakt dat hij 500 noten heeft geschrapt. Verder stelt betrokkene dat de werkzaamheden aan [publicatie 1] deels hebben plaatsgevonden voor aanvang van [de beurs] en deels in zijn eigen tijd. Als verzachtende omstandigheden voert hij verder een verhuizing, ziekte van zijn partner en beperkte tijd aan, waardoor hij onder hoge (tijds)druk stond. Hij gaat in zijn schriftelijke reactie alleen in op de door [uitgever] gecontroleerde (delen van) hoofdstukken.

Tijdens de hoorzitting heeft betrokkene verklaard dat hij geschrokken is door de omvang van het probleem na het zien van de eigen analyse van de commissie. Hij had zich vanwege zijn mentale gesteldheid in zijn weerwoord beperkt tot de delen van het rapport waarop [uitgever] heeft gewezen, maar wist dat hij in meer hoofdstukken gebruik heeft gemaakt van het werk van [naam wetenschapper].

Desgevraagd heeft betrokkene bevestigd dat hij het meeste werk voor [publicatie 1] niet in de tijd van [de beurs], maar al eerder heeft uitgevoerd, in tegenstelling tot wat hij hierover in het dankwoord van [publicatie 1] heeft geschreven. Aan het begin van [de beurs] heeft hij nog aan [publicatie 1] gewerkt (archief onderzoek), maar het meeste onderzoek vond plaats in [tijdspanne], waarna de eerste ruwe versie ontstond. In de periode waarin hij bezig was met zijn archiefonderzoek (waarbij hij onvoldoende informatie vond en het schrijven van hoofdstukken over [onderwerp] niet goed lukte, mede omdat dat niet zijn expertise is), werd hij opmerkelijk gemaakt op [publicatie 2] van [naam wetenschapper]. Daarin stonden feiten die hij op basis van archiefonderzoek ook had gevonden en deze heeft hij vervolgens gebruikt om de hoofdstukken over [onderwerp] te schrijven.

Op de vraag waarom betrokkene [naam wetenschapper] niet bij naam heeft genoemd in de inleiding van zijn [publicatie 1] en in de hoofdttekst (en alleen in een aantal noten, de Acknowledgements en de bibliografie), geeft hij aan dat hij dat wel had moeten doen. Zijn intentie was om in de Acknowledgements duidelijk te maken dat [naam wetenschapper] heel belangrijk was voor [publicatie 1] en dat hij met de beste bedoelingen gebruik heeft gemaakt van [publicatie 2].

Desgevraagd heeft betrokkene aangegeven dat hij is opgeleid als [...]. Hij is niet opgeleid in [...] en heeft ook nooit eerder [zulk] onderzoek uitgevoerd. Hij heeft geen nadere opleiding of cursussen gevolgd voor het doen van [zulk] onderzoek. [Naam wetenschapper] gaf naar zeggen van betrokkene een mooie weergave van [wat] hij ook zelf had gevonden en hij kon zich daar in vinden. Er was te weinig materiaal om een significante andere interpretatie van de feiten te geven dan [naam wetenschapper] al had gedaan.

Op de vraag waarom betrokkene in de Inleiding niet heeft aangegeven dat hij voortbouwt op het werk dat al is verricht door [naam wetenschapper] en of hij [naam wetenschapper] wel genoeg erkenning heeft gegeven, heeft betrokkene geantwoord aan dat hij naïef is geweest. Hij heeft in een te kort tijdsbestek [publicatie 1] willen schrijven en heeft zich onvoldoende afgevraagd hoe hij met [publicatie 2] moest omgaan. Ook is hij niet naar zijn leidinggevende of andere collega's in [...], waar hij werkte, gestapt om te overleggen hoe je [zulk] onderzoek moet doen.

Betrokkene heeft erkend dat hij fouten heeft gemaakt en slordig te zijn geweest, maar heeft niet gezegd dat hij opzettelijk onrechtmatig gebruik heeft gemaakt van de teksten van [naam wetenschapper]. Ten behoeve van de leesbaarheid moest [publicatie 1] worden ingekort. Mede daarom heeft hij niet in de tekst maar alleen in voetnoten naar [naam wetenschapper] verwezen. Er moesten ook 500 noten worden geschrapt.

Onderzoeksvraag en toetsingskader

De NGWI 2018 kent vijf principes: Eerlijkheid, Zorgvuldigheid, Transparantie, Onafhankelijkheid en Verantwoordelijkheid. Deze principes zijn geconcretiseerd in de in Hoofdstuk 3 neergelegde normen voor een goede onderzoekspraktijk waaraan getoetst dient te worden.

De commissie stelt vast dat de onderhavige kwestie primair betrekking heeft op de volgende normen in de NGWI 2018: norm 34 ("Presenteer op zorgvuldige wijze bronnen, data en argumenten ...") en norm 40 ("Doe bij het overnemen van ideeën, procedures, resultaten en tekst recht aan het betrokken wetenschappelijk werk van anderen en verwijst zorgvuldig naar de bron.").

In paragraaf 5.2 worden aan de instellingsbesturen en de aan de in paragraaf 5.4 onder 1, bedoelde commissies en functionarissen richtlijnen gegeven voor de bepaling in concrete gevallen van de ernst van het niet-naleven van deze normen, inclusief de daarbij te hanteren wegingscriteria:

In ernstige gevallen leidt niet-naleven van één of meer normen tot schending van de wetenschappelijke integriteit.

De duidelijkste voorbeelden van schending van de wetenschappelijke integriteit zijn: fabriceren, vervalsen of plagiaat.

Fabriceren is het verzinnen van data of onderzoeksresultaten en er verslag van doen alsof ze echt zijn (norm 19).

Vervalsen is het manipuleren van onderzoeksmateriaal, apparatuur of processen om datagegevens of onderzoeksresultaten zonder rechtvaardiging te wijzigen, achter te houden of te verwijderen (norm 21).

Plagiaat is het gebruik zonder passende erkenning van ideeën, werkwijzen, resultaten of teksten van een ander (normen 34, 40).

In sommige gevallen echter is plagiaat van zo geringe omvang en betekenis dat de kwalificatie 'schending van de wetenschappelijke integriteit' te zwaar is.

3.4 Overwegingen en conclusies

Op basis van alle informatie die de commissie heeft verkregen, overweegt zij het volgende.

De commissie is van mening dat er sprake is van plagiaat in de zin zoals bedoeld in de NGWI 2018. In [publicatie 1] wordt duidelijk, op een systematische manier, en zeer uitgebreid gebruik gemaakt van meestal letterlijke, vaak bijna letterlijke en regelmatig geparafraseerde teksten uit [publicatie 2] van [naam wetenschapper]. Daarnaast wordt systematisch en zeer uitgebreid gebruik gemaakt van de ideeën en argumentatie in [publicatie 2] als basis voor de eigen hoofdstukken. Betrokkene heeft [publicatie 2] niet alleen als bron van teksten gebruikt, maar ook als voorwerk voor het analyseren van de relevante literatuur en voor het vinden van interessante invalshoeken en het leggen van verbanden. Doordat slechts in een klein aantal gevallen een (indirecte) bronvermelding wordt gegeven, is hierbij overduidelijk sprake van pronken met andermans veren. Het feit dat in recensies van [publicatie 1] en de aanbevelingen op de achterflap juist de aspecten worden geroemd die in feite de intellectuele bijdrage van [naam wetenschapper] zijn, maakt dit des te schrijnender. Betrokkene kan bovendien 'intellectuele luiheid' worden verweten, omdat hij voor grote, belangrijke en essentiële delen van [publicatie 1] in feite niet zelf al het werk heeft gedaan dat van een wetenschapper kan worden verwacht bij de uitvoering van een dergelijk project.

De commissie kan niet met zekerheid vaststellen in welke mate het plagiaat met opzet is gepleegd. Het weerwoord van betrokkene en de antwoorden tijdens de hoorzitting hebben de commissie ook niet overtuigd van het tegendeel. Gelet op de grote omvang en de aard van het plagiaat is dit echter niet relevant. Ook als er geen sprake zou zijn van opzet dan is op zijn minst sprake van grove, verwijtbare nalatigheid en onzorgvuldigheid. De door betrokkene aangevoerde omstandigheden brengen de commissie niet tot een ander oordeel. Een deel van die omstandigheden vond bovendien plaats toen betrokkene inmiddels al drie versies van [publicatie 1] had geschreven.

De commissie is niet overtuigd van de bewering van betrokkene dat hij [publicatie 1] feitelijk in de eigen tijd heeft geschreven en niet tijdens zijn aanstelling bij de UU op basis van de [de beurs]. Betrokkene heeft pas toen hij al bij de UU in dienst was gekomen de beschikking gekregen over [publicatie 2]. Het plagiaat heeft dus tijdens de UU-periode plaatsgevonden. In de Acknowledgements van het boek verwijst betrokkene bovendien naar [de beurs]. In zijn weerwoord en tijdens de hoorzitting heeft betrokkene gesteld dat hij nu heeft ingezien dat die vermelding onjuist was en dat hij slechts in een korte beginperiode van [de beurs] aan [publicatie 1] heeft gewerkt. Blijkens de op [beursverstrekker] beschikbare informatie heeft betrokkene [publicatie 1] echter formeel opgegeven als product van [de beurs]. De commissie constateert daarom dat er wel degelijk aanleiding is te concluderen dat in ieder geval een deel van het geconstateerde plagiaat in het kader van de uitvoering van [de beurs] bij de UU heeft plaatsgevonden.

Ten overvloede merkt de commissie op dat gelet op de vastgestelde feiten en omstandigheden kan worden gezegd dat betrokkene ook de normen 28 (“Aanvaard enkel taken die binnen de deskundigheid vallen”) en 35 (“Wees transparant over de gevolgde methode en werkwijze, en leg deze waar relevant vast ...”) van de NGWI 2018 heeft overtreden.

3.5 Conclusie

Alles overziende is de commissie van oordeel dat betrokkene in ernstige mate plagiaat heeft gepleegd en dat het niet-naleven van de normen 34 en 40 gelet op de aard en de omvang is te kwalificeren als schending van de wetenschappelijke integriteit.

Dit advies is uitgebracht op 5 december 2023 aan het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht en het Bestuur van [tweede werkgever].

4 Aanvankelijk oordeel van 20 december 2023 van het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht

Aanvankelijk oordeel

van het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht, als bedoeld in artikel 5 van de Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit Universiteit Utrecht, betreffende vermeende schending van de wetenschappelijke integriteit door betrokkene, als [...] verbonden aan de Faculteit [...] Universiteit Utrecht en als medewerker verbonden aan [tweede werkgever].

Advies van de gecombineerde Commissie Wetenschappelijke Integriteit UU en [tweede werkgever]

De CWI heeft op 5 december 2023 op verzoek van de Besturen advies uitgebracht over de vermeende schending van de wetenschappelijke integriteit door betrokkene.

Overwegingen

De Besturen merken op dat de CWI op basis van goede argumenten tot het advies is gekomen. De Besturen zijn het eens met de overwegingen en de conclusie van de CWI en nemen deze integraal over.

Aanvankelijk oordeel

Met overneming van het advies van de CWI komen de Besturen tot het volgende aanvankelijk oordeel:

- Betrokkene heeft in ernstige mate plagiaat gepleegd. Gelet op de aard en omvang kwalificeert het niet naleven van de normen 34 en 40 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit 2018 als schending van de wetenschappelijke integriteit.

5 LOWI

De zaak is niet voorgelegd aan het LOWI.

6 Definitief oordeel van 2 april 2024 van het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht

Op 2 april 2024 hebben de Besturen een definitief oordeel vastgesteld. Het aanvankelijk en definitieve oordeel zijn gelijklopend.